СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 176. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 31. липня, 1925. VOL. XXXIII. No. 176. Jersey City, N. J., Friday, July 31. 1925. THREE CENTS

Дальша війна в російській православній церкві в Ню Йорку.

АДАМ ФИЛИПОВСЬКИЙ З ПОЛІЦЄЮ ПРИЙШОВ, З ПОЛІЦЄЮ ВІДХОДИТЬ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 29. липня. — Адам Филиповський ще досі не повинувався наказови судді найвисшого суду Арона Дж. Леві, яким він засудив Адама Филиповського і його адвоката Гліка на грошеву кару по 250 долярів за вломанє з поліцією до собора і мешкання митрополита Платона при 15 іст 97-ій улиці, зтим, що мають оба опорожнити мешканє до 5 годин під загрозою 30-дневного арешту.

Филиповський ще з кількома „карпаторосами" забарикадувався в мешканню митрополита Платона; всі двері і вікна позачиняв, щоб не вручено йому візвання.

На дзвонення поліції не відповідав.

Тому 6 полісменів уставилось біля дому і ждало його виходу. Але він не виходить вже дві добі. Поліція зміняється і стоїть під домом митрополита день і ніч.

Але міжтим вручено візванє його адвокатови Гліковн при 9 Черч Стріт в Ню Йорку. Він був дуже поіритований, бо нічого не може вдіяти, хоч його жде 30-дневний арешт.

Остаточно удалось репортерам нюйорських дневників підійти з подвіря будинку до задних вікон будинку і розмовитися з Филиповським.

На питання репортерів він відповів, що добровільно не вийде, але як поліція його виведе, то він підчиниться владі. Також, казав, готовий піти до арешту.

Филиповський прибрав позу мученика і сказав, що він бідний, а Платон богатий і його підпирають богачі Американці, але всетаки він видержить до кінця.

Адвокатом митрополита Платона є відомий нюйорський адвокат Джордж Гордон Беттел.

КУЛИДЖ ВІРИТЬ В „ЕВРОПЕЙСЬКИЙ МИР."

СВОМПСКАТ, МЕСС., 29. липня. — Президент Кулидж вірить у се, в що Европа не вірить, — в „европейський мир."

Він вірить, що коли буде заключений договір про „забезпечение" німецько-французької границі, то вже буде отвертий шлях для загального мира в Европі. Він вірить навіть, що такий мир недалекий, та що тому він вже зможе небавком скликати нову конференцію для обмеження сухопутних армій усіх держав в Европі.

ПОЛЬЩА НЕ ХОЧЕ ОБМЕЖУВАТИ ЗОРУЖЕНЬ.

ВИЛЛИЄМСТАВН, МЕСС., 29. липня. — Сюди приїхав нині польський міністер закордонних справ граф Александер Скшинський, котрий мати-ме тут виклади завтра і позавтра в Політичному Інституті.

Він заявив членам Політичного Інститута, що Польша не думає тепер про розоружене ані обмежене своєї армії. Наперед, каже, Польща мусить дістати „забезпечення" границь, а потому щойно буде думати про розоружене. Вона вже, каже, мала раз лекцію із розоруженням і більше не хоче пробувати. Було се перед трома розборами Польщі між трох сусідів на думку Скшинського. Тоді, каже, Польща не мала війська, а сусіди приходили і забирали собі землі, кілько хотіли. Тепер, каже, Польща навчилась розуму і не розпустить армії, поки не дістане „забезпечення."

ПРОТИ-ЕВОЛЮЦІЙНИЙ БИЛ УПАВ В ДЖОРДЖІЇ.

АТЛЕНТА, ДЖОРДЖІЯ, 29. липня. — Стейтова легіслятура повалила сьогодня більшостю голосів проект закона, щоби в прилюдних школах заборонено учити теорії про еволюцію.

Посол Линдсей критикував Шикаґовський університет, де, казав, учать теорії про еволюцію від 25 літ, і якого один студент недавно убив хлопця для „наукового" досвіду.

„Я не хочу, казав він, щоб якийнебудь мудрагель учив мого сина, що його батько опоходить від малпи. Коли хто такий сіромудрий, що він не може вірити в біблію, то він тільки замудрий, щоб пізнати, що він дурень."

ПЕРЕВІЗ ТЛІННИХ ОСТАНКІВ БРАЄНА.

ЧЕТТЕНУҐА, ТЕННЕССІ, 29. липня. — Поїзд, який везе тіло покійного Браєна до Вашингтону, пристанув тут і на стації віддало йому поклін понад 1,500 осіб. Богато з них заложило на домовині квіти.

Робітники здовж зелізниці спинили працю і стояли з одкритими головами в часі переїзду тіла пок. Браєна.

Поїзд з тлінними останками Браєна зупиниться в Наксвил, Бристол, Ровнок і Линчборг.

Тіло буде у Вашингтоні в четвер.

ПОСТУДЕНІЛО.

В середу, 29-го с. м., постуденіло у східних стейтах Злучених Держав. В Ню Йорку занотовано всього 64 степені температури. Се небувала температура в літню пору при кінці липня.

„НЕ БУДЕ ВІЙНИ ЩЕ ДЕСЯТЬ ЛІТ.

ВИЛЛИЄМСТАВН, МЕСС., 28. липня. — Сьогодня мав виклад в Політичному Інституті британський генерал сер Фредерик Морис про зоруження Европи.

Він сказав, що європейські держави оружаться зі страху перед сусідами, та що на його думку в Европі не буде війни найменше 10 літ, бо, як каже, поважні держави ще не готові до війни і не мають на се гроша.

Українські Громадяни!

Українським селом заволоділа чорна розпука! В смертельній глуші занепадає село, основа нашої нації. Нидіє, марніє, тратить силу та вмирає повільною смертю. День в-день приходять звістки про випадки голодової смерти. В селах вже є голодовий тиф. Старці, матері та діти вються в голодових судорогах.

Де найдуть вони поміч?

Ми заморська іміграція мусимо дати їм поміч!

Коли Ваша громада досі не зложила своєї жертви Вашим обовязком подбати про се, щоби збірку переведено негайно.

За всіми інформаціями пишіть до Обеднання:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ПОЛЬСЬКІ ПРОВОКАЦІЇ.

Дня 15. червня польська поліція і „патріотична" публика напали в Перемишлі на українську процесію, яка йшла на цвинтар для відправлення богослуження по поляглих за волю України, й вигрожуючи зброєю видерла з рук українськбої публики вінці з українськими лентами.

В Борщеві напали 13. червня „кресові рицерже" на учасників фестину, уладженого місцевим комітетом „Рідної Школи". Входову браму розвалено, українські прапорці поломано, фанти й буфет пограбовано.

КОМУ ПОЛЬЩА ДАЄ ЗЕМЛЮ.

Варшава. — Ґазета „Селянський Прапор" наводить низку даних, що малюють справжний характер аграрної реформи в Польщі, а саме про наділи військових службовців землею.

За даними газетами на території Віленщини по січень цього року роздано військовим службовцям 64 наділи, при чому одержали їх чотири генерали, 7 полковників, 6 майорів, 41 обер-офіцирів, усього 3 вояки, колишні денщики.

Крім того низку маєтків роздано міністрам, вищим урядовцям, депутатам. У числі наділених землею є Роман Дмовський, генерал Галлер, Ворчиньский та Сікорский (військовий міністер).

НАПАД НА СОВЄТСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО У ВАРШАВІ.

Польська преса принесла вістку, що на днях якась весела „кумпанія" пяних польських патріотів вдерлася до Римського готелю, в якому міститься совєтське посольство, та почала там велику авантуру. Телефонічно завізвано поліцію, яка арештувала спитих патріотів та посадила їх в тюрму. Посол Войков зажадав від польського уряду сатисфакції за нарушенне екстериторіяльности посольського будинку.

БІЛОРУСЬКІ ДИВЕРЗАНТИ.

Дня 8. червня білоруські диверзанти напали на фільварок польського дідича в селі Корнадь. Поміщика та його утримапку вбито, фільварок знищено. Польським поліцаям не вдалося зловити учасників нападу, але в погоні за ними „впали" на сліди комуністичної партії Західної Білоруси й перевели масові арешти. Се звичайний фінал кождої облави на диверзантів.

ПРИГАДКА ВІДДІЛОВИМ УРЯДНИКАМ У. Н. СОЮЗА.

Щоби замкнути місячне діловодство рівно з такими замкненнями банковими, що є конечне для точности книговодства і для його контролі, потрібно щоби відділи надсилали свої місячні звіти і членські вкладки вчасніше то є так, щоби найпізнійше 28-го були в головний канцелярії. Маючи се на увазі та щоби приноровити відділи до вчасного надсилання місячних рахунків, звітів і вкладок, минувша конвенція ухвалила спізнюючися відділи поза висше означений речинець, ставляти в стан суспендації. Многі відділи помимо того вічно спізнюються тож тому, що таким поступованнем вони після конвенційної ухвали наражають всіх своїх членів на суспендацію, сею дорогою проситься всі відділи У. Н. Союза назначувати свої місячні мітинги так, аби урядникам оставало досить часу на вчасну висилку звітів, рахунків і вкладок до головної канцелярії а заразом остерігається, що дальші спізнення не будуть толеровані і відділи спізнившіся поза 25—28 в місяци будуть уважатися суспендованими без осібних остережень.

І. Каштанюк, гол. рек. секр.

„ДОРОБЛЯЮЧИЙСЯ ПРОМИСЛОВЕЦЬ."

Недавно внесено у соймі інтерпеляцію в справі видачі гр. Альфредови Потоцькому пільгового закордонного пашпорту за 25 зол. Виявилося, що в поданню за пашпортом бідний граф подав, що йому прислуговує право на пільговий пашпорт тому, бо він є бідним „доробляючимся щойно промисловцем." Воно виглядає на кпини. П. Потоцький закпив собі з польської влади, та вона на цьому не попалапася і пільговий пашпорт йому видала. Розумний граф Потоцький! Та ще розумніщі від нього, видно, ті, що видавали пашпорт.

ЖЕРТВА НЕОБЕРЕЖНОСТИ.

Тюлон, Ман. — Діти Олекси Персавича, котрий мешкає на фармі шість миль на схід від Тюлону, бавилися рушницею в стайни, не знаючи, що вона набита. Рушниця вистрілила і набій пішов у шию десятьлітної дівчинки Рузі й забив її на місці.

Д. БАЗЯК ВЕРТАЄТЬСЯ ДО СТАРОГО КРАЮ.

В сю суботу, 1-ого серпня с. р., відїздить з Ню Йорку до Европи д. Ісак Базяк, відомий діяч з Великої України.

Д. Базяк був за Центральної Ради в Києві одним з її членів аж до проголошення гетьманства. По приході большевиків виемігрував до Західної Европи, де був у місійній службі правительства Петлюри.

Весною 1923 року приїхав до Америки, де працював спершу яко робітник по фабриках. Він перейшов роботи в 15 фабриках, де виконував найрізнійші роботи. Щойно торік працював в Ню Йорку яко вчитель в одній з тамошних українських шкіл.

Кромі того брав дуже живу чинну участь в життю нюйорських українських товариств.

Серед цілої української громади і в школі тішився д. Базяк великими симпатиями і тому оставляє по собі щирий жаль.

ПОЛЬЩІ НЕ ДОСТАЄ КАЙДАНІВ.

Польський сойм ухвалив вставити в буджет суму 18 тисяч золотих на нових 3,000 кайданів, тому, що дотеперішних кайданів замало, або дуже витерті об кости арештованих. За одну пару кайданів хочуть фабриканти по 9 злотих, але за те обіцюють, що будуть вічні... За тим буджетом з новими 3-ма тисячами кайданів голосували польські соціялісти.

ВОЛИТЬ ЇХ ДОСІ ЗНЕСЕННЯ ПАНЩИНИ!

Шкільний інспектор у Скалаті обіжником з дня 25. травня с. р. зажадав від управителів шкіл виказів тих школярів, які брали участь у святі знесення панщини, щоб покарати їх. Так то польські патріотники ще в 77. роковини знесення панщини не можуть сього перебоїти.

КЛЮБ ВЕЛИКАНІВ.

В Маршфілд, Орегон, заложено клюб великанів, якого завданнєм є зробити вигіднійшим життє людий великого росту. Клюб кинув клич: „Великани цілого світа — єднайтеся!" Клюб думає стреміти до того, щоби на цілому світі в готелях було принаймеще одно або два ліжка спеціяльні, хоч одна ванна більшої величини, щоби в ресторанціях і театрах були відповідні широкі і високі фотелі для великанів.

Польсько-жидівський союз розбивається в самих початках.

ВАРШАВА, 29. липня. — Польсько-жидівський союз вже почав розбиватись, хотяй ще нічого жадна з умовних сторін не дала ані не одержала, а тільки були собі взаїмно обіцяли.

Польський премієр Володислав Грабський заявив, що привилеї і полекші, які польський уряд обіцяв Жидам взаміну за позички в Америці, не будуть такі великі, як сього вони сподіваються, і будуть поставлені або відкинені аж на осінній сесії сойму.

Ся заява голови польського уряду викликала велике негодування серед Жидів у польсько-жидівській комісії, а посол Гінсбург покинув комісію на знак протесту.

Тутешні жидівські газети богато розписуються з приводу сього розбиття і завважують, що Грабський своєю заявою попсував Скшинському в Злучених Державах, бо тепер він певно не дістане позички від нюйорських Жидів.

ЗНОВУ СУТИЧКИ НА РИСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

ВАРШАВА, 29. липня. — Тутешня преса кождого дня приносить нові відомости про напади російських граничних сторожий на польські пограничні патрулі.

В Дуниліському повіті поблизу села Голубовичі переїхало на польську територію 30 російських їздців, котрі забрали стадо коний і хотіли з ними вертатись домів. Але їх помітили польські патрулі і догонили та відбили коний. Совєтські кавалеристи вернулись домів без добичі.

Також совєтська патруля перейшла була на польську сторону в Кременецькому повіті біля села Дедеркали. Там вона зловила одного польського офіцира і перевела на совєтську територію.

Польське міністерство заграничних справ вислало протест до Москви проти сих нападів.

БІЛОРУСЬКІ ВАТАГИ.

ВАРШАВА, 29. липня. — Польський уряд запевнює, що має відомости, що влада совєтської білоруської републики приготовляє і вишколює нові ватаги по 75 осіб, які мають переходити на „польську" територію і викликувати повстання серед населення на Західній Білоруси.

Провідниками вишколу, як кажуть, є відомі повстанці Смульський і Малахович.

ХОТЯТЬ ВИКУПУ.

ПЕКИНҐ, столиця Китаю (Хін), 29. липня. — Манджурські опришки, котрі недавно полонили Американця д-ра Гарві Дж. Гаверда, подали до відома американському консулятови в Мукдені, що готові його видати, якщо дістануть гроші і набої яко викуп.

МИРЯТЬСЯ.

ЛОНДОН, 29. липня. — Заповідають, що скоро прийде до порозуміння між власниками копалень і майнерами в Англії.

Власники копалень відкличуть свою постанову про зірвання договору.

Правительство обіцює поміч обом сторонам задля розвязання спору.

АМЕРИКАНЦІ У ПРЕМІЄРА ЛЮТЕРА.

БЕРЛІН, 29. липня. — Сьогодня було в німецького канцлера Лютера в гостях 100 Американців. Їх представив американський амбасадор Шурман, котрий сказав кілька слів до канцлера.

Канцлер Лютер відповів короткою промовою, в якій натякнув на переговори у справі запоруки німецько-французького мира.

Німеччина має мир, казав він, але хоче ще мира з гонором і тому веде теперішні переговори з Францією і другими аліянтами.

Відтак гості відвідали ще німецький парлямент.

ПОСПІХ У ВОЗДУСІ.

ЕРФУРТ, Німеччина, 29. липня. — Сюди прилетів новий німецький пасажирський літак типу Юнкер, з Франкфурту над Меном. Він перелетів простір 125 миль за 62 мінути, себто летів дві милі на мінуту.

Сим він здобув новий осяг в летниці.

ВЕЛИКИЙ СПАДОК.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 29. липня. — Тутешні газети подають, що угорський горожанин Іван Петері з Егер дістав спадок в сумі $100,000,000 по свому вуйкови Добоші в Злучених Державах, котрий помер 1914 року.

ВИСОКІ ПРОЦЕНТИ.

ЛОНДОН, 28. липня. — В англійському парляменті предложено проект закона, який заборонює брати висші проценти від позичок як 15%.

Також по сьому проекті не вільно брати від місячних позичок більше як 4% (себто 48% річно).

СТРАТА ДЕМОКРАТІВ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 29. липня. — Провідники демократичної партії признають, що через смерть Браєна партія понесла велику страту. На місце покійного, кажуть, нема другого, що запалював духа мас партії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorised July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ОБЄДНАННЄ В СПРАВІ ЛЄКЦІЙ ҐРАФА СКШИНСЬКОГО

Обеднанне Українських Орґанізацій з Филаделфії вислало в суботу 25-ого липня с. р. спеціяльні матеріяли Політичному Інститутови у Виллиемставн, Месс., де мае мати політичні виклади ґраф Александер Скшинський, польський міністер закордонних відносин. Кромі американських видавництв про Україну, залучено спеціяльні видання „Студентського Вістника" і документи, надіслані українськими послами польського сойму.

Обеднанне долучило від себе ще слідуючого листа:

РАДА ТРОСТІСІВ,
Політичний Інститут
Виллиемставн, Месс.

Панове:—

Як це донесли часописі, польський міністер закордонних відносин ґраф Александер Скшинський мае виголосити у Вашому Інституті дві лекції. При цій нагоді американська преса підносить великі особисті прикмети визначного польського державного мужа та правительства, якого представником він являеться.

Яко американські горожани ми почуваемось до обовязку подати Вам відомости про Польщу і її представника, які кинуть інше світло ніж відомости, подані ним. Наші відомости походять від соймових послів і е рішучо достовірні. Ми висилаемо Вам дотичні матеріяли окремо. Вони доповнять Ваші відомости, подані Вам польським диплеоматом.

Шановний пан ґраф Скшинський загально звісний зі своеї політичної діяльности підчас засідання Ліґи Народів у 1924 році в Женеві, де він прилюдно оголосив, що польське правительство е найбільш ласкавим правительством у світі супроти так званих „національних меньшостий", котрі становлять більшість населення в землях, занятих брутальною польською силою. Межи іншими ґраф Скшинський заявив перед французькими ученими підчас згаданої сесії, що Польща заложила український державний університет для 8 міліонів Українців, які живуть в ґраницях польської держави, тоді, коли власне польська поліція, розігнавши правильні виклади на приватнім українськім університеті, безнастанно переслідуе українських професорів та студентів, коли вони сходяться потайки на науку в підземеллях. Тепер цей визначний польський диплеомат мае викладати про польську „демократію" і хоче мати відвагу порівнувати її з американською демократіею. Яко ілюстрація до цеї польської благодати нехай послужать примірники „Студентського Вістника".

Зовсім не е нашим наміром докучати Вам дальшим освітленнем тих специфічно польських перфідних затій супроти національних меньшостий, які е так спрепаровані, щоби викликати як найкрасше враження заграницею, а вдійсности мають на ціли цілковито знищити політичні права і знищити не польські національности, головно Українців. Для них навіть уживанне власного національного імени заборонено. Коли одначе е хоч один чоловік межи Вами, Панове, який схоче вглянути в правду, він буде мати досить потрібного матеріялу у висланих Вам картках, виготованих послами польського сойму у Варшаві.

Яко сердечний привіт польському диплеоматови передайте йому розпучливі голоси тих українських послів, котрих недавно арештувало польське правительство, а польський суд засудив на вязницю за їх пробу оборони прав українського народу жити на своїй землі навіть під стопою польських наїзних військ.

Готові служити Вам дальшими інформаціями у згаданій справі, остаемо з глубоким поважаннем

Обеднанне Українських Орґанізацій в Америці.

НІМЕЦЬ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД

Віденський німецький дневник Ноес Вінер Журналь у виданню з 30-ого м. м. помістив у великім фейлетоні гарну інформаційну статтю Люціяна Франка Ердтрахта про Шевченка п. з. „Поет невідомого народу".

В сій статті він м. і. пише:

Не український нарід незнаний, той нарід, що напротязі віків на широких степах південної Росії, на низинах Дніпра та Дністра бореться за право свого самовизначення; не той нарід е незнаним, що мае 30 міліонів душ, творить своерідну расу, мае власну мову, колись створив власну могутню державу, мае за собою повну слави, романтичну історію, великих полководців, визначних політиків, мав хоробре військо, за якого ласку заходились колись найбільші потентати Росії, на чолі якого ставали шведські королі, коли вели свої походи проти Росії та Польщі. Не той український нарід незнаний, якого молодь підчас війни заповнювала ряди всіх армій, щоби здобути собі втрачену волю; не сини сього народу незнані, що були підоймою австро-угорської монархії, живучи надією на національну свободу в її межах. Але на Заході незнаною е культура сього народу, його література, його народні пісні, які найкрасші з

ЗНОВУ ПРО ФЛОРИДУ

(Допись).

Як росте південна Флорида.

Одповідаю цим разом на нову сотню листів од читачів „Свободи", які запитують мене про Флориду.

1) питання: З чого живе Флорида і чи дорого коштує життя тут?

Відповідь: Флорида живе головним чином з продажі сонця, води, пісочку і ліску, зекспльоатації людської глупоти, людської жадности, людської пихи і людського ледарства.

Флорида живе також з продукції кукурузи, картоплі, овочів цитрин, оранжів, грейпфрутів, рибальства і т. д. — але перша група чинників відграе домінуючу ролю.

Чи дорого все це коштуе? Я маю враження, що життя тут коштуе якраз стільки, скільки чоловік сам хоче платить — тобто, для одного дуже дешево, для другого дуже дорого.

І сонця і води і піску в Флориді дуже богато і користуватись ним кожний може безплатно тепер, таксамо як і десятки літ назад, коли мало хто цікавився Флоридою, і коли ще ріел-естейт-мени не думали, що ці речі можна продавать і наживать на цьому мільони....

Берег моря. Чудовий ясний день. Роскішний білий пісок. Частина цього піску обведена двома канатами. Купатись можна і поміж канатами і поза ними. Але хто хоче купатись в частині наміченій канатами, мае за це платити якусь пару долярів. Купання поза канатами таксамо добре, але богато, більшість натовпу преться як вівці за загороду. Видно і купання їм не миле коли вони за його не заплатять. І то чим дорозше заплатять, тим більше приемности мати-муть.

Сонце і чисте повітря е тут скрізь, але багато людей можуть милуватись ним лише з даху готелю, в якому вони заплатять $25 за добу за кімнату... Без цього вони і на сонце жадної уваги не звернуть.

Пісок — звичайний пісок, якого багато скрізь. Недалеко од міста. Ціна на такий ґрунт навкруги цього міста $1,000—1,500 за цілий лот. Але в даному місці трапилось, що якраз насупроти того ґрунту лежить подвіря міліонера Діринга — і цей пісок продается по **$1,000** за фронтовий **фут**. І це лише тому, що якомусь скоробогаткові хочеться бути сусідом Дірінга.

Великі простори землі, якої ніхто ніколи не обробляв, по обидва боки дороги. Сотки тисяч автомобілів проїздять і на цю землю не звертають уваги. Чоловік привіз пару стільців, столик, напняв парасолю, вивісив скількі американських прапорів і вивіску „Highly restricted" і став продавать лоти цеї землі по ціні в десять раз більшій од ціни сусідніх — одразу цею землею стали цікавитись і розкупати її.

Мій сусіда мав скількі акрів землі, яку хотів продать дешево — по $200 за акер. Протягом року він містив про це оповістки в газеті і ніхто до його не зявлявся. Чоловік на півжартом порадив йому поставити ціну $800 за той самий акер. Старий послухав і земля була прадана протягом одного тижня! Зрадів старий і приніс сотню долярів в подяку влучному дорадчикови.

Але не треба думать, що кожний інвестор е дурний. Навпаки, більшість з їх знае, що перепродасть знову ці ґрунти і на цьому заробить яких 200—300 процентів. Калькулюе таким чином на більшу глупоту того, хто прийде після нього, таксамо як попередній власник калькулював на його глупоту. І досі ніхто на таких калькуляціях та спекуляціях не стратив; навпаки, чим вище набухають ціни, тим більше охочих платить, їх. Розвиток цін на землі і в Міямі.

ґрунти у Флориді був дотепер остае чисто спекулятивний; основуеться на вірі майбутнього розвитку даної місцевости, а не на оплатности землі через її продукти. Тому дуже часто можна тут дістати прекрасну зручну для хліборобського господарства землю дуже дешево, а знову ні до чого не здатну — дуже дорого. Населення і відношення у Флориді ще не усталене. Тепер тут всі все хапають і шарпають; живуть в горячковому, майже хоробливому процесі погоні за легкою наживою без праці. Спекулюють всі, — од верхів Вол Стріту, що сюди навідуються до останнього зарібника, або хлопця з газетами і спекулюють таксамо тут землею, як в Европі з 1919 по 1922 спекулювали валютою. Але цей хоробливий сам по собі процес викликав чудові наслідки. Флорида покрилась сіткою залізниць і прекрасних шосейних шляхів; будівельна робота іде таким темпом як ніде у світі. Цілі міста і то дуже гарні, з електрикою, водою, пальмовими парками, роскішними будовами і т. д. — виростають з болот за 2—3 місяці. Населення швидко збільшуеться. Щоб обслугувать це населення, виростають нові фарми, фабрики, крамниці. Можливість заробітку притягае з півночі робітника викликае до життя місцеву ка викликае до життя мійську індустрію. Флорида будуеться та із забутого Богом і людьми болота перетворюеться в роскішний, найбільш привабливий з усіх, що мені довелось бачити, край.

Прийде час, місцевість залюдниться; відносини стабілізуються; спекулятивне шумовиння одійде на задній плян, хто забогатівши, хто збанкротувавши (бо кріза раньше чи пізнійше — неминуча) і думаеться, що для елементу сталого, робочого і з амбіцією до самостійного господарства Флорида уже дае і буде далі давать можливости кращі ніж якабудь інша місцевість Америки, а може і цілого світу.

• • •

Український та московський елемент в південній Флориді

Заїхавши до Міямі, гадав, що буду тут одним з перших українських кольоністів. Виявилось, що це не так. Першим українським кольоністом в Міямі мабуть був пан з Полтавщини, на призвище Дебагорій-Мокрієвич. Він еміґрував з України після відомої Нечаївської історії і яких 50 літ тому човном доїхав до Міямі та оселився тут на узенькому шматку землі, що зеднуе Міямі з Міямі Біч. Тут він і помер. Син його мае нині в Міямі один з більших чугунових заводів.

Друга ґрупа іміґрантів прийшла пізніще, яких 10 літ тому. Це були; адвокат з України п. Сахновський, фармер Горілко і фармери Москалі Шишкини. Всі вони живуть тут дотепер і ведеться їм добре.

Трохи пізніще прибула родина ґрафа Мусіна-Пушкіна. Старий ґраф скоро помер, а дружина його власною працею поставила на ноги досить велику родину. Нині вони мають в Міямі майстерню і маґазин жіночих капелюхів.

В той же період приїхав архітектор М. Вавілов і почавши свою карієру за робітника при землемірах, мае тепер богато праці по спеціяльности, а також будуе і продае доми.

Трохи пізнійше прибули інжинїри Кононов та Стефанов і оба працюють по спеціяльности в Голівуд.

Ще пізнійше приїхав ґенерал Єгоров. Він з жінкою повели тут невеликий бизнес, а син його, колишній офіцир, став помічником міського інспектора

З галицької України бачив тут двох людей: д. Масляк працюе в готелевому бизнесі і ще один, не пригадую призвища працюе в маляра на будовах.

Чув, що е ще тут пару кубанських козаків, але їх не зустрічав.

Крім цього богато і чим раз зростае числи Жидів з України. Майже всі в бизнесі і стоять добре.

М. Тимофіїв.

ДОПИСІ.

МОНТРЕАЛЬ, КАНАДА.

Виступ українського силача.

Дня 9. липня виступав тут до боротьби відомий український силач-борець Юрко Зарінів. Український атлет всего кілька місяців в Америці, але вже дався пізнати зі своеї сили й справности. У Монтреалю він боровся з канадійським французьким шампіоном Французом Жоржом Дельонґшампом. По 6 минутах боротьби Зарінів кинув Француза об землю так сильно, що сей не міг відтак власними силами встати. На другий день французькі ґазети писали, що їх атлета ще ніхто так тяжко не поборов.

Кілька днів опісля Зарінів виступав в Українськім Народнім Домі, попisуючися своею силою, роблячи ріжні силові штуки; він гнув в руках грубезні зелізні штаби, ломав зелізо зубами, позволяв клепати зелізо собі на грудях і таке инче. Десять сильних людий пробувало ростягнути йому руки, але не були годні.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Українська Громада у Вунсакет, Р. Ай., в допомогу голодуючому селу на Західній Україні.

На відгук голоду, котрий спав на українське село, начеб на добиток тих страшних нещасть, котрі жорстока Польща нанесла на західно-українські землі, озвались і ми з Америки.

Як за кождим ляцьким насиллем над українським народом, так і тепер українська громада у Вунсакет спішить з допомогою своїм землякам, щоб по змозі скріпити їх морально і матеріяльно.

Вунсакетська українська громада зорґанізована в „Комітеті Несення Помочі Рідному Краеви". Сей комітет минувшого місяця, дня 6. червня, в допомогу голодуючим виеднав у міських властий Український День (Tag-day to help the Starving Western Ukraine). Збірка з українського дня принесла $417.46. Дальше в тій самій справі той комітет скликав народне віче на четвертого липня, с. р., на котре запросив на бесідника д. Січинського.

Віче відбулося в парохіяльній галі при 394 Блекстон Ст. Отворив його вступним словом гр. С. Лемішка, сказавши, що голод рідного краю був головною причиною до скликання віча.

До президії увійшли: гр. А. Швець, яко предсідатель, гр. І. Чорний і С. Бардачевський яко секретарі.

Запрошений на референта д. М. Січинський у своїм цілогодиннім рефераті на тему „Що діється в старім краю, а що тут на американській еміґрації", сказав, що природні нещастя, які разураз спадають на наш рідний край, заставляють нас до матеріяльної помочі для наших земляків, особливо селян, бо ті через голод і повінь найбільше потерпіли. Знову про політичні відносини сказав, що на Україні нема народнього проводу; нема народньої свободи ані волі. Про ті нещастя український нарід, казав він, повинен думати, радити, плянувати, щоби в пригожий час бути приготованим до будови свобідної народньої, української републики, де державний провід походив би з волі народу і служивби для добра народу.

Заряджено збірку на голодуючих, яка принесла $33.13.

В дискусії на тему реферату забирали голос гр. І. Затонський, Д. Ремінник і інші.

Відтак предс. А. Швець подякував зібраним за жертви на голодуючих і за взірцеве поведенне.

Віче закінчено спільним відспіванием нашого народнього гимну.

В неділю, 5. липня виголосив д. Січинський другий реферат на тему: „Що тепер діється на Великій Україні і наша орієнтація". Прелеґент обговорив економічне і просвітне становище, а особливо схарактеризував політичний провід Великої України. Дальше, відношенне Галичан до Придніпрянців. Він казав, що Галичани і Придніпрянці се один і той самий український народ. Нас лучить спільна традиція, бесіда, література, звичай і обичай. Тому і дух мае бути у нас один і тойсамий, котрий повинен стреміти до одної свобідної української републики. Вороги поділили український народ кордонами, а ми мов на ганьбу, ті кордони піддержуемо, коли ділимось ворожими границями, та що Галичина хочби посеред найлучших обставин не може устоятись державою без помочі і злуки з В. Україною.

Збірка принесла	$20.90
Із попереднього віча (4. липня)	33.13
Разом	$54.03

В дискусії забирали голоси гр-ни Д. Ремінник, М. Рибак, М. Чагарин і інші.

По вичерпанню дискусії пред. Анд. Швець подякував зібраним за жертви на голодуючих і за похвальне поведенне на вічу. Віче закінчено загальним вітспіванием „Ще не вмерла Україна" і „Не пора".

Секретарі:
І. Чорний,
Стефан Бардачевський.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Віче в справі голодуючих.

Хотяй в народній роботі Нюарк належить зачислити до найдіяльнійших українських громад, то всетаки послідніми часами дався зауважити в нюарській українській кольонії брак зорґанізованої акції несення помочі старому краеви. Правда, час до часу поодинокі товариства робили в сьому напрямі, що могли, однак загального заінтересованні сею пекучою справою не було. Допера кілька тижнів тому назад Укр. Ам. Горожанський Клюб взяв на себе обовязок скликати збори представників всіх нюарських українських товариств і парохій в ціли обговорення можливости уладження віча в справі голодуючих в старому краю. Репрезентанти більшости українських товариств віднеслись до сього поклику прихильно і по усуненню деяких оправданих та неоправданих перешкод взялись за діло, вибравши спільний вічевий комітет.

Віче відбулося в неділю, 19-го липня, в Укр. Роб. Домі. Хотяй нюарські Українці не прибули на віче так громадно як комітет сподівався, то однак реальні результати віча вповні і надсподівано вдоволяючі. Се віче дало наглядний доказ, що успіх запомогової акції не залежить так від чисельности як від якости сих, що сю акцію підпирають. На віче прибули виключно сі, що дійсно співчувають своїм братам за океаном у їх нещастю і терпіннях. Не від річи буде подати факт, що майже всі вічевики були люди, що гуртуються при трох нюарських церковних громадах, кожда ґрупа зі своїм духовником.

Предсідателем віча був п. Касіян Багрій, секретарювали: пп. Василь Хома і Лука Стандрет. Бесідниками були: загально відомий зі своеї діяльности і заслуг Впр. о. Чаплинський, парох місцевої укр. кат. церкви; д. Іван Коцан, проповідник укр. презвитерянської церкви і о. Пашкевич, парох укр. православної церкви. По переведенню грошевої збірки говорив ще д. Василь Кузів, презвитерянський місіонар, що недавно вернувся з Галичини.

Всі бесідники представили присутним катастрофічне положенне Українців у Галичині; підчеркнули конечність негайного колективного несення помочі, та з народнього і християнського становища апелювали за обильними жертвами на так вельми гуманну ціль. Присутні вповні зрозуміли річ, бо свідомість і консеквентність свого патріотизму та християнства доказали сим, що зложили для своїх братів у старому краю **511 дол. і 82. центи.** Годиться зазначити, що се лише початок. Як сказав у своїй промові Впр. о. Чаплинський:

„Ми мусимо і можемо помагати безперестанно. Треба лише доброї волі, щирої праці, згоди та орґанізації".

Слідуючі зложили датки на фонд голодуючих:

Т-во Ів. Франка $100.00; Т-во Богдана Хмельницького $50.00; Т-во Запороже $35.00; Укр. Кат. Церква $20.00; Укр. Ам. Гор. Клюб $20.00; Укр. Амат. Кружок $18.00; Укр. Правосл. Церква $14.00; Укр. Просв. Клюб $10.00; Запорожська Січ $10.00; Т-во Збаращина $10.00; Впр. о. Чаплинський $10.00; Мих. Плішка $10.00; Збірка між членами Т-ва Зап. Січ $6.00; Касіян Багрій $6.00.

По 5 дол. зложили:

Петро Ковальчук, О. Пашкевич, Ів. Тернавський, Антін Печений, Василь Плякса, Василь Кузів, Катерина Весоловська.

По 3 дол.:

Данило Чикало, Е. Ковальчук, Ник. Яцентий.

По 2 дол.:

Н. Яциковська, Т. Юревич, В. Хома, В. Василишин, М. Дуфлян, Т. і М. Шумейко, Мих. Варніцький, Мих. Верещак, Ів. Несторук, Ів. Левинець, Адам Довган, О Шумський, Т. Каськів, Гр. Біленький, А. Діділівський, Іван Ґлух, В. Курпинка, В. Дубас, Марія Дзиндзел.

По 1.50: Палагія Пашкевич.

По 1 дол.: Лев Бучак, Лука Стандрет, М. Сидоряк, Д. Самійла, Гр. Горішний, Ів. Сторожук, Мих. Повrозник, М. Горобець, С. Ґулька, М. Петрашак, П. Романишин, О. Паньків, Н. Ґудз, М. Маселко, П. Репета, Салагуб, Пиш, Ів. Цибринський, Ів. Мазуркевич, А. Литинський, И. Бурбела, Олен Сеґен, Марія Торанська, З. Літовінський, Н. Косорович, В. Мельничук, Д. Соловій, Л. Герман, С. Ґураль, Теодор Гима, С. Рудий, С. Пашків, С. Дмитрик, А. Феців, А. Саміла, І. Багній, Д. Мотуз, І. Настюк, І. Ухман, А. Дупова, І. Відлинський, Т. Романків, Т. Роскош, С. Гарцула, Черненький, Ю. Павчак, Т. Дмитрів, М. Хоцінський, П. Лобор, В. М. Петеран, Т. Присташ, В. Явдошин, Г. Пришляк, П. Слободнюк, п-ні Коцан, М. Клюфас, Г. Коритко, М. Маселко, В. Сидорович, П. Калакура, І. Яблонський, П. Костів, С. Вавричук, С. Копчук, Д. Гітота, С. Гловчак, М. Кріль, П. Кріль, С. Сончій, Д. Смолій, п-ні Базарніцька, Е. Тернавська, Р. Кузма, М. Руда, Н. Н., М. Дячун.

По 50 центів: М. Сніжок, П. Гулик, Д. Дола, С. Ґальків.

Дрібні датки $83.32.

Разом 511 дол. і 82 центи.

До краю вислано 500 дол. моні-ордером через Ам. Екс. Ко. для „Селянського Комітету Допомоги Голодному Селу".

Василь Хома,
Лука Стандрет.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЄНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1926.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до калюндаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (если який кружок, співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотілиб аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1926 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 31. липня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покриттє коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Вс. письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ХТО ТАКИЙ АБД-ЕЛ-КРІМ?

Ми, свідки великої, всесвітньої війни і перемоги союзників (антанти) над такою могутньою державою, якою була Німеччина, не можемо помістити в своїй голові, як може малий, напів культурний африканський народець тримати у такому воєнному напруженню будь-щобудь велику державу Еспанію і одну із непереможниць у всесвітній війні — бундючну Францію. А в звязку з тим у всіх в нас на устах імя того, що стоїть на чолі того народу і так успішно веде боротьбу проти наїздників, імя Абд-ел Кріма.

Хто такий Абд-ел-Крім?

Сьогодня — це сороклітний, кріпкий мущина. Син Моґамеда-ел-Фабаті. Він завзятий націоналіст і безпощадний ворог усіх наїздників на його вітчину. Вчився і виховався в европейській школі в мароканськім місті Фез. Вивчив там французьку і еспанську мови, якими говорить сьогодня досконало. Від 1909 року був занятий в місті Меліля як судя і здобув собі там велику популярність. В тім самім часі працював як журналіст і з великим поводженням редаґував арабську частину часопису „Телеграма де Ріф". При тій нагоді виробив він свій дипльоматичний хист і основно познайомився з відносинами в Европі. Цього йому треба було — як говорив, — щоб побити своїх ворогів їх власним оружжам. Тодіж таки почав він словом і письмом аґітувати проти панування Еспанців у північній Африці.

В часі всесвітної війни, як ворог Французів та Еспанців, виявляв Абд-ел-Крім свою прихильність до Німців. Ця прихильність посувалася так далеко, що він потайки достарчав бензини для німецьких підводних лодок на Середземному морю. На жалобу Французів Еспанці замкнули його за те в кріпости Ростроґардо.

Аж до кінця війни сидів молодий Абд-ел-Крім в тюрмі. А тимчасом між Мароканцями, з якими Французи і Еспанці не дуже то добре поводилися, стали ходити про нього всякі леґенди. Його мали за великого героя і мученика племени Ріфів і бачили в йому майбутнього пануючого і визвольника поневоленого народу.

Так підготовлялося становище, на якому знайшовся сьогодня Абд-ел-Крім.

В році 1918 його випустили з тюрми і він зараз-же почав живу діяльність в цілій північній Африці. Чувся на силах і почав ставити Еспанцям ріжні домагання. В 1921 році почалася формальна війна, в якій Абд-ел-Крім розбив на прах 20-тисячну армію еспанського ґенерала Сільвестра, який сам поляг, а тільки 1200 Еспанців урятувало своє життя. Це заохотило Ріфів і до Абд-ел-Кріма стали приставати і округи, що досі здержувалися. Цим Абд-ел-Крім так скріпився, що казав проголосити себе султаном Марока, що потвердив навіть в 1922 році Союз Народів. Вкінці в 1925 році він приневолив пануючого над племенем Райзулі признати себе султаном і верховним вождом і разом почати визвольну „святу війну."

Еспанці радо хотіли піти на переговори з Абд-ел-Крімом. Але гордий Мароканець відповів, що так довго не переговорює з ворогом і наїздником свойого краю і гнобителем свойого народу, поки той не вступиться. А не хоче вступитися добровільно, то він примусить його до того оружем і силою обєднаного народу.

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

СЛАБЕ СЕРЦЕ.

Як відомо, в людськім тілі неустанно кружить кров. Знаряддя, яке її неустанно порушує і примушує кружити, це серце. Це його завдання в орґанізмі і для того воно збудоване наче помпа, що наливає кров у жили та инші посуди тіла і її звідтіля витискає так, що вона неустанно в русі.

Зроблене серце як мішочок з дуже грубими мясистими стінами. Поздовжною стіною воно переділене на дві половини, праву й ліву. З обох виходять грубі цівки, жили, які зараз же розгалужуються все більше і більше та розходяться на цілому тілі. Коли людина жива, тоді серце зовсім рухається, на переміну то розширюється то корчиться, таким способом виливаючи і вливаючи кров. Окремі заставки в ньому отвираються та замикаються, не допускаючи, щоб кров верталася назад, і таким способом забезпечуючи правильність круження. До правої комори серця вливається з тіла зужита і нечиста кров. Коли та права комора корчиться, то нечиста і зужита кров випливає з неї жилами до легень. Тут ця кров протискається тонесенькими, мов волосочки, жилами аж до самих країв легень, де вона стрічається з свіжим повітрям. Із цього повітря кров втягає у себе кісень, а з неї виходить у легені шкідливий вугляний квас, і так відсвіжена та прочищена кров вертається иншими жилками назад до серця, а саме до його лівої частини, яка саме тоді розширюється. Коли-ж ця частина корчиться, то тим витискає свіжу кров у жили, якими вона розходиться по всьому тілу, від мозку аж до кінців ніг. У тілі кров тратить кисень і пожиточні поживні складники, які по дорозі дістає з кишок, занечищується ріжними шкідливими частинами і така вертається назад до правої частини серця, щоб чергою знов, пройшовши через легені вичиститись і освіжитись. Отак кров кружить по цілому тілі та розносить усім його частинам кисень і відповідно перетворену поживу. Длятого задля здоровля треба дбати, щоби кров могла правильно виконувати своє завдання і длятого серце мусить бути здорове і правильно працювати.

Шкода може бути заподіяна серцю двома способами: фізичним, (механічним), або хемічним (отрутою). Прикладом механічного ушкодження є нагле напруження, яке трапляється, наприклад, у всяких атлетичних змаганнях, спортових гонитвах та перегонах, спробах видрапатися на високі гори, і т. и. Коли серце не привикло до такого напруження, то воно може заслабнути або й раз на завше окалічіти. При ступневій вправі й муштрованню серце може звикнути і тоді небеспеки нема.

Одначе таке механічне ушкодження трапляється не так часто, як хемічне, спричинене отрутою, а саме бактеріями заразливих хворіб, дуже часто вже в дитячім віці. Всяка дитяча заразлива слабість може зашкодити серцю, але передівсім небезпечні з того погляду шкарлятина, дифтерія, тонсіліт і ревматичні недомагання. В пізніщім віці запалення легких, тиф, інфлюенца, нариви в коріннях зубів так само можуть отрутою своїх бактерій спричинити запалення, а далі постійне ослаблення серцевого мускула, стін або заставок так, що серце перестає правильно функціонувати. Подібну шкоду може заподіяти затроєння алькоголем, оловом та иншими отруями. Врешті, на протязі довгого віку серце зуживається і вироджується. Причиняються до того теж всякі отруйні матеріяли, які втягує у себе кров, коли кишки або нирки правильно не функціонують.

Часто людина зовсім не пізнає, що в неї слабе серце. Познаки слабости можуть бути такі, що на серце зовсім уваги не звертають. Часто слабість проявиться аж довгі роки після того, як серце було ушкоджене. Коли серцевий мускул ослаблений, то він мусить частіще корчитись, щоби витиснути кров, але він може це дуже довго робити, поки нарешті перетомиться. Буває, що жили стратили свою гнучкість так, що кров стрічає більш опору по дорозі. Але звичайно нічого не чується в серці ні біля серця. Людина, що почувається зовсім добре, раптом занедужає на тяжку або хронічну нестравність, або набавиться прикрого й неустанного кашлю, або просто хоче побігти, а тут дух в неї запирає, і тільки тоді показується, що в неї слабе серце. Трапився випадок, що треба більше крови, а ушкоджене серце не може її постачити.

Коли серцева слабість вже розвинулась, то вилічити її трудно, але під опікою лікаря, маючи потрібний спочинок, відповідну їжу і гиґієнічно влаштоване життя, слабий може дожити пізного віку.

Як людям захоронитись від слабостей серця? Передівсім таким способом, що буде обмежена їх головна причина — вище згадані заразливі хвороби: шкарлятина, дифтерія, ревматизм, інфлюенца, тиф, запалення легких і т. и. Богато батьків думає, що так звані дитячі слабости кожна дитина мусить перебути. Це помилка. Дітей можна захоронити від них так само, як і від всіх инших заразливих слабостей. Звичайно, для того треба догляду дома і в школі, треба взагалі гиґієнічних умов життя, добрих помешкань, сонця, воздуху, треба уваги громадських властей, щоб в місті було чисто, добра каналізація, здорова вода, щоб заздалегідь не допускати до поширення заразливої слабости, а як що вона також винулася, щоб задушити її в початках.

Друга важна справа, щоб слабість можливо як найшвидше розпізнати, поки вона розвинулась. Зробити це може тільки добрий лікар. Слабість розвивається помало, але лікар може пізнати її зараз по перших познаках. Тому час від часу дати себе оглянути лікареви, хочби людина почувала себе здоровою, може вирятувати її від тяжкої слабости, а то й передчасної смерти.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ [illegible] ТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ [illegible]

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

Збіже і збіжевої продукції експорт зі Злучених Держав досяг суми $433,-750,892 протягом минувшого року, або збільшився о $121,000,000? Експорт самої пшениці досяг $166,301,783 бушлів, в порівнанню з експортом $98,-553,382 бушлів за 1923 рік. Чи Ви знаєте, що Гелмарс мають в собі 100% чисто турецький тютюн підчас коли инші цигаретки мають в собі звичайний тютюн.

В. Ікзул.

ЗА БРАТА.

(Кавкаське оповідання).

Дикий, вузкий яр. Шумний гірський потік. На склоні гори притулилось убоґе невеличке село. Недалеко відсіля стоїть самітня, велика хата. Живе там вдова з двома синами Теміpханом і Зелаґою, та дочками.

Батько помер уже давно. Його місце в семї зайняв Теміpхан. Він доріс зовсім для обовязків голови родини. Він працьовитий, розумний, щиросердечний та всі його поважають.

Зате Зелаґа зовсім инакший. З вигляду, щоправда, він цілком похожий на брата. Він також високий, стрункий і гнучкий як тамтой. Має такі самі характеристичні риси, також у його жилах пливе гаряча, непогамована кров синів південної верховини. Колиж Теміpхан уміє погамувати свою вдачу, Зелаґа є зовсім невільником своєї вдачі. Обом братам по стільки літ, коли чоловікови життя здається самою радістю.

Частенько відвідують сусідів, у білих черкесках, із кинжалами, що висять на тісних ременях, окованих сріблом, на головах білі баранкові шапки. Вганяють перед сусідами на конях і вельми пристрасно танцюють лезґінки.

Тоді не подають ані вина ані горівки. Пророк заборонив пити такі напитки. Зате варять гарне, сильне, темне пиво.

Раз Зелаґа пійшов на весілля приятеля-сусіди.

Зелаґа був молодий, а пиво — занадто сильне.

Посперечався з одним із гостей і заки ще могли перешкодити, скоїлося нещастя.

Зелаґа пробив противникови груди одним ударом кинжала. А як витягнув кинжал, струя крови бухнула на його білу черкеску. Ранений скрикнув і впав на землю. Відразу опамятався Зелаґа. Мерщій вибіг із хати, скочив на коня і почвалав до дому.

На подвірю стрінувся з братом.

В кількох, незвязких словах, спішно оповів йому, що сталося.

Теміpханове лице нахмарилось, але заразже глянув він так щиро на брата.

— Ходи, — сказав він — заки ще нема поліції.

Він попровадив брата до хати.

— Роздягнися, — приказав він а сам також зняв зі себе свою черкеску. Потім казав Зелаґові, щоб надягнув його жупан і не виходив із хати.

А він сам забрав Зелаґову закровавлену черкеску, взяв кинжал і поніс це на подвіря, начеб хотів обчистити їх там. Та замісць того він надягнув його жупан, підпоясався братовим поясом, застромив його кинжал і пійшов повільною ходою в напрямі села.

Щойно зробив кілька кроків, стрінув кілька їздців.

Ці, як побачили закровавлену черкеску, здержали коні, один на одного глянув значучо й задержали Теміpхана.

Теміpхан вдав переляканого, а як спитали його, чому то його жупан такий закровавлений, він признався, що поповнив убивство.

Звязали його посторонками й привели до міста. Там передали Теміpхана военному судови. На Кавказі був тоді военний стан.

Военний суд розглянув справу ще тогосамого дня.

Таж справа була ясна! Признався сам!

І не треба було довго ждати присуду: смерть — розстрілляння.

— Всяке заперечування не здалося би нінащо, — заявив пізнійше предсідник военного суду — кров на черкесці та на кинжалі, то ясні докази, які промовляють проти нього.

Присуд военного суду виконують скоро. Як вечером тогосамого дня вели Теміpхана на смерть на касарняне подвіре, попросив він, щоби вільно було йому написати братові кілька слів. Позволили йому.

Офіцир, що командував відділом, приказав принести папір і оловець.

Теміpхан написав:

„Тобі відомо все, Зелаґо. Прошу тебе лише одно: не заваляй моеї білої черкески".

З того часу Зелаґа не випив уже ніколи ні каплі пива. Зовсім змінився. Братова любов, який задля нього пійшов на смерть, — побідила.

Переклав **М. Ценівський.**

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Варвара Лехова, розносиця українських часописей померла у Львові несподіваною смертю. Стара, бідна жінка, без рідні, без більших та дальших свояків, що боролась на великоміській вулиці важко за хліб насущний, була цікавою постаттю, своєрідного характеру, повного патріотичного завзяття. Появилась на львівській вулиці 1918 р., разом з її революційним оживленнем, і запримічена від першої хвилини з телеграмним листком часопису, так і залишилась на цій улиці, з ґазетою, до самої смерти. Усім відома — не мала ні одної людини, яка знала що небудь близшого про її приватне життє, походженне, а навіть вік. В. І. П.!

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО УКР. НАР. СОЮЗА!

Катальоґ Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанє своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше одинаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У .Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

• **Словарик,** пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів, В. Доманицького ... 30
• **Словар українсько-англійський і англійсько-український** (кишеньковий), А. Роміна ... 50
• **Словар чужих слів,** др. З. Кузеля, опр. ... 2.00
† **„Словар української мови",** Б. Грінченка, в 2-х томах, разом 2180 сторін ... 6.00
† **„Словар російсько-український",** М. Уманець і С-ка, в 1 томі, 1040 сторін ... 3.00
† **Словник українсько-польський і польсько-український,** зладив І. Свєнціцький ... 30
† **Словник чужих слів д-ра З. Кузелі** (кишеньковий) ... 65
• **Смерть за правду,** оповідание про Ів. Гуса, В. Доманицького ... 10
† **Сон, Одарка, Чари, Ледащиця,** народні оповідання Марка Вовчка ... 20
† **Сонник,** великий, найновійший і одиноко правдивий, ілюстрований, містячий около 7.500 снів ... 45
• **Сонішний промінь,** повість, В. Чайченка ... 80
• **Сорок тисяч миль під водою,** роман, Ю. Верного ... 1.00
• **Сорокаті штани,** і инші веселі оповідання ... 25
• **Соціольоґія й соціальні науки,** Е. Діркгайма (з француського переклав М. Залізняк) ... 15
• **Соціялізм а релігія,** Д. Бориска ... 15
† **Соціальна революція,** К. Каутського (переклад з німецького) ... 80
• **Спартак, провідник римських глядіяторів,** історична повість, Ц. Самойлова ... 30
• **Співомовки або Веселі вірші,** Ст. Руданського ... 50
† **Співомовки** С. Руданського, зі вступом Б. Лепкого і з портретом автора, брош. 50, опр. ... 65
† **Співомовки** Степана Руданського, з портретом автора і з передмовою Богдана Лепкого ... 20
Сплачений довг, оповідання з міщанського життя, Данила Лепкого ... 20
Спочинь мій дух і инші оповідання ... 15
† **Старий горобець,** оповідання Д. Мамина-Сібіряка, з рос. мови переклав Г. Черняхівський, з малюнками М. Погрібняка, видання 3-те ... 10
Страшна помста, оповідание з козацьких часів (з многими образками), М. Гоголя ... 20
• **Страшні тайни монастирських мурів** ... 75
• **Суд чотирох,** сензаційне оповідання з діяльности „Тайних виконавців смерти", Е. Вейлса ... 40
Судна казка й инші оповідання ... 10
• **Тайниця Америки** або **Огляд американської культури** сперед Христофа Колюмба ... 15
• **Тайни цісарської родини,** опис життя австрійських пануючих ... 50
† **Таємний** [illegible], дитективний роман, нап. Еміль Габоріо ... 85
† **Так мовив Заратустра,** книга для всіх і для нікого, нап. Фрідріх Ніцше, переклав Лесь Гринюк, з портретом автора, в 4-ох частях 1.00

† **Танець тіней,** роман з рідного побуту, нап. Михайло Яцків, опр. ... 2.00
† **Тарас Бульба,** повість М. Гоголя, переклав Ст. Віль, з ілюстраціями ... 50
• **Тарас Бульба,** повість з ілюстраціями, Миколи Гоголя ... 40
Тарас Шевченко, в столітні роковини ... 20
† **Твори Володимира Винниченка:**
Том I. Краса і Сила та инші оповідання ... 1.00
„ II. Голота та инші оповідання ... 1.00
„ III. Боротьба й инші оповідання ... 1.00
„ IV. Кузь та Грицунь і инші оповідання ... 1.00
„ V. Історія Якимового будинку й инші оповідання ... 1.00
„ VI. Рівновага, роман з життя еміґрантів ... 1.00
„ VII. По-Свій, роман ... 1.00
„ VIII. Божки, роман (продовження повісти „По-Свій"), ... 1.00
„ IX. Босяк і инші оповідання ... 1.00
„ X. Чесність з собою, роман ... 1.00
„ XI. Хочу, роман ... 1.00
Всі одинайцять томів ... 10.00
† **Твори С. Черкасенка** (поезії), в 2 томах ... 2.00
† **Твори Тараса Шевченка,** в 3-х томах, в опр. ... 8.50
† **Твори Тараса Шевченка,** в 5-х томах, в опр. ... 15.00
† **Теорія зглядности, після А. Айнштайна** написав Петро Франко, ... 10
Теорія політики, приступно виложив Павло Свій ... 60
† **Territorium und Bevoelkerung der Ukraine** (Ein geographisch-statistischer Beitrag) von Dr. Miron Korduba ... 40
Терниста дорога, Український Сойм в Америці до його скликання, нап. др. Семен Демидчук ... 15
Товариська ворожка ... 15
Товариш, українсько-англійський підручник до науки англійської мови з доданнем словарця ... 60
• **Трагедія Галицької України,** Осипа Мегаса ... 1.00
• **Три княжевичі і чарівна птиця** ... 10
† **Три оповідання** (Воля, Пропасть, Сміх), нап. Леонід Андреев, брош. 20. опр. ... 30
† **Три оповідання** Д. Мамина-Сібіряка (Старий Горобець, Пригоди статечної миші, Поганий день Василя Івановича), з малюнками ... 25
† **Три поеми Тараса Шевченка** (Сон, Великий льох, Неофіти), з передмовами й поясненнями Богдана Лепкого і з двома портретами автора ... 35
† **Три поеми Тараса Шевченка** (Сон, Кавказ, Суботів) ... 10
• **Тропарик** або **Підручник церковного співу** ... 30
† **Убогий та багатий і дівка-чорнявка, Безщасний Данило й розумна жінка,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 10-ма малюнками Ю. Магалевського ... 20

† **У гостях добре, дома ліпше,** історичне оповідання Дрозда (О. Кониського), видання друге, брош. 85, опр. ... 1.25
† **Украінство в Росії** (Новіші часи), Володимира Дорошенка ... 40
• **Українська граматика,** Стоцького і Ґартнера ... 1.50
• **Українська правопись зі словарцем,** уложили Ст. Смаль-Стоцький і Федір Ґартнер, опр. ... 50
• **Український співаник.** Зладив Антін Гапяк ... 40
Український штукар, 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть 1. Забави фізичні і хемічні. Часть 2. Штуки з картами. Часть 3. Штуки рахункові. Часть 4. Штуки жартівливі ... 50
† **Українські народні казки** (зі збірника І. Рудченка), видання друге, з 42-ма малюнками Юрія Магалевського ... 60
• **Українсько-англійський кухар,** зібрав М. М. Белеґай ... 1.00
• **Українсько-англійський і англійсько-український словар** (кишеньковий), опр. ... 1.50
• **Українсько-англійський словар** (1580 сторін), М. П. Б. Ясенівського, опр. ... 1.50
† **Українсько-німецький словар** Ом. Поповича, опр. ... 2.00
† **Українці в Америці,** Ор. Кириленка ... 20
• **Українці як народ,** нап. Василь Пачовський ... 5
† **Фізика** для вищих початкових шкіл, нап. Франц Шіндлер, з німецької мови переклав Андрій Сабат (105 малюнків в тексті), брош. 30, опр. ... 50
• **Фільозофія соціял-демократії,** збірник дрібних фільозофічних статий, Йосифа Дицгена ... 2.00
• **Фільософія штуки,** нап. Г. Тен, професор в школі красних штук у Парижі, пер. Ол. Барвінський, І. часть ... 50
• **Хан і його син** або **Українка бранка** і другі оповідання ... 20
† **Хмари,** повість Івана Нечуя-Левицького, з передмовою Василя Верниволі, опр. ... 2.00
Христос в гарнізоні, оповідання з військового життя, М. Яцкова ... 40
• **Хрунь і чорт,** В. Будзиновського ... 15
• **Цар голод,** А. Баха (переклав М. Залізняк) ... 35
• **Цариця і весталька** або **Живцем замурована,** історія з часів переслідування християн за панування римського цісаря Нерона ... 25
† **Царівна,** повість Ольги Кобилянської, друге видання, з передмовою Осипа Маковея. Брош. 1.75, в звичайній оправі 2.00, в люксусовій оправі ... 2.75
† **Царівна-жаба,** українська народна казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
† **Цар-Соловей,** казка С. Руданського, брош. 35, опр. ... 50
Цвіт і душа й инші оповідання ... 15
† **Цвіркун у запічку,** оповідання, Ч. Дікенс ... 35
Через кордон, цікаві розкази еміґранта Олекси Ремези. **Еміґрант,** вірш, Петра Гіркого ... 15
• **Чернигівка,** бувальщина з другої половини 17. віку, М. Костомарова ... 50
† **Ченці,** оповідання, Стедаль, пер. С. Пащенко ... 20
• **Читанка друга** для шкіл народних в Америці, опр. ... 30
† **Читанка і граматика** для шкіл народних, часть І. (для 1. і 2. року науки), уложив Омелян Попович ... 35
• **Чому попи не женяться?** ... 15
† **Чорна Рада,** хроніка 1663 року, нап. П. Куліш, повість з ілюстраціями та вступом і поясненнями Б. Лепкого, брош. 1.00, опр. ... 1.25
Чорний кіт, Едгара Еллен По ... 10
† **Чужиною,** збірка поезій, О. Олеся ... 50
† **Чутлива совість, Татко,** оповідання Д. Н. Маміна-Сибіряка, з російської мови пер. Марія Кузьмова ... 20
† **Шагин Ґерай,** оповідание В. Будзиновського ... 25
Шевченко і його Україна. Зміст: Заповіт. — На Шевченковій могилі. — Поклін душі великій. — Тарасови Шевченкови. — Де памятник Тараса? — Памяти Тараса Шевченка.—Шевченко для свого народа. — Чому кождий Українець і кожда Українка повинні знати життє Тараса Шевченка. — Шевченко між народом. — На Тарасовій могилі. — Кирило-Методіївське братство. — Випятки з творів Тараса Шевченка. — Заповіт Тараса Шевченка в чужих мовах ... 15

† **Шевченко про мистецтво,** розвідка Богдана Лепкого ... 10
• **Шерльок Гольмс,** таємничі історії найславнійшого в світі детектива. Кождий том становить скінчену цілість.
Ч. 13. Джентлемен вломник ... 15
„ 14. Тайна ґрафині Кастельоне ... 15
„ 15. Трагедія дідички ... 15
„ 16. Чорт зі Семфолд Гіл ... 15
„ 17. Чудовий Рікардо Сакко і сини Шіви ... 15
• **Школа Народна** (читанка) для третої і четвертої кляси, опр. ... 75
† **Шлях до соціялізму,** Отона Бауфа, переклав П. Дідушок ... 25
† **Що таке державногромадянське виховання,** д-ра Георга Кершенштайнера, авторизований переклад із третього ляйпціґського видання д-ра Василя Сімовича, з переднім словом автора, з його портретом та біоґрафією ... 50
• **Що сталося з Рудольфом** або **Трагедія на замку Маерлінг** ... 60
Що то є книжка? — Початки козаччини (5 ілюстрацій). — Козачий кістяк. — Кіндрат Бубненко-Швидкий. — Дні нашої слави і недолі ... 20
• **Що чути тепер в рідній краю** або **Україна без хлопа і пана** ... 10
† **Як вести збори,** нап. К. Немова ... 10
† **Як закладати пластові дружини,** нап. Петро Франко ... 10
Як закладати читальні і вести бібліотеки. — Чому рік має 365 днів. — Що таке грім. — Алькоголь, повільна отруя. — Шинок. — Чотири дні, Всев. Гаршина. — Заповіт Ярослава Мудрого. — Дні нашої слави і недолі ... 15
• **Як Іван зробив чудесне судно і при помочі чудесних товаришів дістав царівну за жінку** ... 10
Які є люди на землі ... 40
• **Як королевич воював із чортом** ... 15
• **Як кров кружить в нашім тілі і яка нам з неї користь,** др. С. Фішера ... 15
• **Як львиця виховала царського сина і герцеговинські оповідання** ... 20
Як люди жиють в Норвеґії і оповідання: Приятелі. — Смерть. — Се така баба, що чорт їй на махових вилах чоботи віддавав ... 20
• **Як Михась, син мельника, ходив до неба по діямант** ... 20
Як мужик ходив до царя правди шукати і инші оповідання ... 15
† **Як нам задовольнити наші пекучі потреби,** деякі поради владі і населенню України, видання перше ... 10
† **Як опридїлити вагу живої худоби** ... 10
• **Як осягнути успіх?** ... 15
• **Як Палій визволив від смока сестру і братів та провчив Капуша** ... 10
• **Як пан собі біди шукав,** оповіданне, І. Франка ... 15
• **Як писати листи** або найновійший і найпрактичвійший українсько-англійський листівник ... 75
• **Як повстала земля,** К. С-ника ... 25
• **Як стати горожанином Злучених Держав,** Е. Гвоздика ... 30
† **Як стати по українськи грамотним,** коротка українська правопись із додатком: Дещо з української граматики, В. Верниволі ... 25
• **Як чоловік зійшов на пана,** оповідание Вячеслава Будзиновського ... 30
• **Як царевич літав до царівни** ... 10
† **Ярина,** український буквар, зложив А. Воронець, з малюнками, опр. ... 45

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТИЙ.

Всі низше наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольорованими (деякі лише кольорованими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

† **Баба Яга,** весела книжечка про Різдво ... 1.10
† **Весела плавба** ... 45
† **Весонька-ярь, дітям од Бога дар** ... 45
† **Втвори браму — медьо іде!** ... 60
† **З веселих діточих днів** ... 60
† **З міста, з краю, з поля й гаю** ... 60
† **З циркусу жарти** ... 1.10
† **Казки з 1001 ночі** ... 35
† **Ке лиш близше, ке лиш д' мині — хороші справи в середині** ... 60
† **Кіт в сапянцях** ... 35
† **Малий світок, мальований крам чемним діточкам** ... 45
† **Молодість** ... 65
† **Подорож пана Цікавського** (з рухомими образками) 60, в тривкійшій оправі ... 70
† **Про домашні звірята** ... 65
† **Робінзон Крузо** ... 35
† **Рости, читай, дрібонький читачу** ... 65
† **Чемним діточкам** ... 45
† **Червона шапочка** 35, з рухомими образками 45, в тривкійшій оправі ... 60
† **Яке пташки підслухали** ... 85
† **Яців смуток і охоту склали в книжечку оту** ... 1.00

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у понисшій адресі.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.